

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Första Kammaren. N:o 16.

Onsdagen den 10 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades fyra protokollsutdrag för sammanträdet å f. m. samt protokollet för den 3 Mars, e. m.

Fortsattes föredragningen af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 12.

Utskottets förslag till förordning om allmän flottled.

10 §.

*Förordnings-
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)*

Herr Statsrådet Almqvist: Det tillägg Lag-Utskottet gjort i midten af denna paragraf och som är med särskild stil utmärkt, anser jag icke vara af den vigt eller det inflytande på lagen, att jag med anledning deraf skulle hafva begärt ordet. Men den förändring i Kongl. Maj:ts proposition, som innefattas i hvad sedan följer och enligt hvilken den, som gitter visa att hans flottgods framgått på sådant sätt eller å sådan tid, att det ej kunnat medverka till inträffad skada, likväl icke skulle vara fri från ersättningsskyldighet till den skadelidande, utan möjligen få i första hand ansvara för skadan, anser jag vara särdeles obillig. Denne hör i sjelfva verket icke till de »två eller flere, som låta flottgods framflyta», om hvilka talas i paragrafens första början. Jag tror derföre, att i denna del Kammaren bör bifalla det Kongl. förslaget, som fritager den, hvilken visar, att hans flottgods ej kunnat till skadan medverka, från allt ansvar för skadan äfven i förhållande till den skadelidande jord- eller vattenverksegaren.

Herr Lagerstråle: Det är endast i afseende på den af Utskottet föreslagna förändringen i senare delen af första momentet, som Herr Statsrådet och Chefen för Justitie-departementet framställt någon anmärkning. För bedrifvande af flottning måste i allmänhet en flottningförening vara bildad. Det heter nemligen i 10 § af Lagberedningens förslag till flottningsstadga: »De, som låta virke löst framflyta i allmän flottled, vare pligtige att i gemensam flottning

Förordnings-
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)

deltaga och skola för sådant ändamål utgöra en förening, der deltagarnes inbördes förhållande bestämmes genom reglemente, som Konungens Befallningshafvande, efter pröfning af dertill afgifvet förslag, fastställer.» Hvarje strandegare kan således erhålla upplysning om, af hvilka en dylik förening består, och veta, hvilka i allmänhet äro skyldige att godtgöra en uppkommen skada. Nu har det synts Utskottet, som om, i händelse skada genom flottning inträffar, den skadelidande icke borde hafva någon skyldighet att söka närmare urskilja, af hvilkens virke skadan förorsakats, utan ega rätt att med sina ersättningsanspråk vända sig mot den af föreningens medlemmar, mot hvilken han med minsta svårighet kan utföra sin talan. Skulle nu denne vara berättigad att, då ett sådant ersättningsanspråk riktas mot honom, ingå i motbevisning om att hans virke icke framflutit på sådant sätt eller å sådan tid, att det kunnat till skadan medverka, och med stöd deraf undandraga sig att i första hand ersätta skadan? Detta har synts Utskottet vara obilligt mot strandegaren; och Utskottet har då hellre velat stadga, att den, som ingått i en flottningförening, må vara underkastad påföljden, att, om han i första hand blir tagen för hufvudet, äfven nödgas ersätta uppkommen skada utan hinder deraf att han må kunna visa, att hans virke icke varit till skadan vållande. Han är ändock betryggad i sin rätt derigenom, att han får vända sig med regress till öfrige deltagarne i flottningföreningen. För den skadelidande kunde det blifva alltför svårt att på sådant sätt uppehållas i sin rätt; och icke nog med att den, till hvilken han först vänder sig, kunde skjuta ersättningskyldigheten från sig genom att visa det hans flottgods icke vållat skadan; det samma kunde inträffa med den andre, och han kunde få söka åtskillige innan han lyckades få tag i någon, hvars flottgods medverkat till den honom tillfogade skadan. På dessa skäl har Utskottet ansett det vara tillräckligt medgifva den för skadan först sökte medlem i en flottningförening rätt att söka sitt åter af de andre deltagarne, men att deremot den skadelidande skulle ega vända sig mot hvem som helst af dem, hvilka bildat flottningföreningen; och får jag på samma skäl yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Asplund: Jag anhåller att till en början få framställa en detaljanmärkning mot förevarande paragraf. Der sägs, att när en sådan skada af flottning uppstått, som ej blifvit på förhand uppskattad och ersatt, »då skola de, hvilka under året deltagit i flottningen å det ställe, der skadan timat, en för alla och alla för en ansvara för ersättningsens gäldande till den, som skadan lidit.» Detta uttryck, att de skola ansvara gemensamt »hvilka — — — deltagit i flottningen å det ställe, der skadan timat», är i viss mån oegentligt, på sätt jag redan inom Utskottet anmärkt, och en annan Utskottsledamot derefter i afgifven reservation vidare påvisat. Skadan kan nemligen hafva timat i följd af en uppdämning. Denna uppdämning vållar en skada ofvanför sjelfva dammen. På den punkt, der skadan timade, kan virke hafva flottats fram, som sedermera tagits upp, innan det passerade dammen och således utan att hafva använt dammen för sin flottning. Att ålägga egaren till detta virke, som visserligen passerat det ställe, der skadan skedde, men icke bidragit

till skadan, emedan det icke haft någon nytta af sjelfva dammen, skyldighet att ersätta skadan synes vara orätt. Likaledes kan det inträffa, att virke förts in i flottleden först nedanför det ställe, der antydd skada till följd af uppdämning egt rum, men passerat dammen och använt den såsom vilkor för sin vidare framflottning. Detta virke, som icke flottats förbi det ställe, der skadan timade, skulle åter vara fritt. Här föreligger uppenbarligen en oegentlighet i det begagnade uttrycket af den beskaffenhet, att det måste rättas; och redan af den anledningen yrkar jag återremiss, hvarom Andra Kammaren redan beslutat.

I fråga åter om den andra, viktigare anmärkning, som mot denna paragraf blifvit framställd, kan mycket sägas både för och emot. Huruvida man bör vara berättigad, då man flottar i led tillsammans med andra, att visa, det ens flottgods framgått på sådant sätt eller å sådan tid, att det ej kunnat till skadan medverka och derigenom fritagas från ersättningsskyldighet, beror helt och hållet på hvad man betraktar såsom grund för den solidariska ansvarigheten. Lagberedningen har i främsta rummet grundat den derpå, att det i många fall är snart sagdt omöjligt att utreda, hvilkens virke vållat skadan eller för framflottning af hvilkens virke skadan timat. Detta är Lagberedningens egentliga skäl. Vore detta skäl emellertid det enda, skulle det, synes mig, vara fullkomligt rätt, att den, som kunde visa, att hans virke icke bidragit till skadan, skulle vara fri från det solidariska ansvaret och icke behöfva, för att få sitt åter, vända sig till dem, med hvilka han icke varit i gemenskap. Det anmärktes nyss af ordföranden i Lag-Utskottet, att alla de, som flotta i en flottled, efter flottningsstadgan äro förbundne att flotta gemensamt och för sådant ändamål bilda förening. Vore detta alltid händelsen, skulle jag ingalunda tveka att gå in på hvad Lag-Utskottet föreslagit och ändra paragrafen; men detta är icke alltid fallet, utan det finnes flottleder, som redan äro oktrojerade, och i afseende å dem säges i Lagberedningens motiv uttryckligen, att flottningsföreningar icke behöfva der bildas, men att den solidariska ansvarigheten ändock skall gälla. Dessutom är, på sätt jag redan på förmiddagen anmärkte, strandegare fri från deltagande i gemensam flottning för det husbehöfsvirke, han från egen skog framflottar; och hans ställning blir svår, om han icke får befria sig från skyldighet att deltaga i den solidariska ansvarigheten. För honom, om för någon, är det af vigt att hafva den i Kongl. Maj:ts förslag hvar och en medgifna rätt att kunna befria sig från ansvarighet för timad skada och icke behöfva, för att få sitt åter, vända sig till en flottningsförening, med hvilken han icke har någon gemenskap. Ett bland villkoren för honom att slippa ingå i flottningsförening är just det, att hans virke kan framföras utan sammanblandning med det öfriga flottgodset. Äfven med afseende härå tror jag följaktligen det vara bäst att återremittera paragrafen; men anser jag för öfrigt, såsom jag förut påpekat, redan min första anmärkning vara af beskaffenhet att påkalla ett förändradt uttryck. Jag får således anhålla, att denna Kammare, i likhet med hvad Andra Kammaren redan gjort, måtte besluta att till Lag-Utskottet återremittera den nu föredragna paragrafen.

*Förordnings-
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)*

Förordnings-
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)

Herr Samzelius: Det är visserligen sant, att det synes något obilligt, att en person som deltagit i flottning, men tydligt kan visa, att hans flottgods icke varit till skada vållande, ändock kan nödgas i första hand godtgöra denna skada; men de klagomål öfver flottningsförhållanden, som från strandegarnes sida hittills hafva skett, hafva i allmänhet gått derpå ut, att det vore omöjligt få ersättning för skada derföre att man icke kunde visa hvilken gods vållat samma skada. Ofta är det omöjligt att dechiffra de i stockarne inhuggna märkena och icke sällan, då man kanhända skulle hafva igenkänt märkena, finnes det flottgods, som gjort skadan, icke kvar då den samma upptäckes. Skadans verklighet kan styrkas, men icke hvilken de stockar äro, som vållat den. Nog vore det hårdt för den strandegare, som sålunda kan visa att skada skett, att icke kunna få ut ersättning derför af en eller annan bland dem, som gemensamt flottat och derigenom förorsakat skadan.

I strafflagen förekomma bestämmelser om skadestånd, naturligtvis med anledning af brott; men äfven här är fråga om en förnärmelse af annans rätt. Då synes mig att de grundsatser i afseende å skadestånd, man utstakat i strafflagen och enligt hvilka hvar och en, som på något sätt deltagit i eller, äfven i ringaste mån, befrämjat den brottsliga handlingen, är solidariskt ansvarig för skadans ersättande, äfven här skulle kunna tillämpas. När så den person, som orättvist fått ersätta skada, har regress till de öfrige deltagarne i flottningsföreningen, synes det mig, att man knappast gått för långt. Allt går här ut på att säkert och skyndsamt bereda strandegaren ersättning för liden skada; och det målet skulle förfelas, om hvar och en, som först blef tagen för hufvudet, kunde afvisa ersättningsanspråket genom att visa, det hans flottgods icke orsakat skadan. Så kunde äfven den andra, tredje och fjärde göra, till dess den skadelidande tröttnar vid de fruktlösa försöken och icke vidare väcker någon ersättningstalan, på sätt redan vid många tillfällen inträffat. Jag medgifver, att i princip kan hvad Utskottet här föreslagit, synas vara hårdt; men i detta fall, då det ändock är fråga om detta slags förnärmelse af annans rätt, synes mig, att de grundsatser, som äro uttalade i strafflagen, borde kunna få vidsträckt tillämpas just af det skäl, att ändamålet med lagen i annat fall i det närmaste skulle i detta viktiga hänseende förfelas.

Hvad beträffar anmärkningen mot den första punkten i förevärande paragraf eller det af Herr Asplund påpekade uttrycket »de, hvilka — — — deltagit i flottningen å *det ställe, der skadan inträffat*», får jag säga, att jag icke tror, att deri kan ligga något så tvetydigt. Giftet är, att om, vid flottning å en flottled af t. ex. 10 mils längd, skada sker å de 5 öfversta milen, man icke kan antaga, att andra än de, som flottat der, kunna hafva vållat skadan. De, som flottat allenast på de fem nedre milen, kunna icke hafva förorsakat skadan, och måste således vara från utgifvande af skadestånd befriade. Så vidt jag minnes, har inom Högsta Domstolen icke blifvit framställd någon anmärkning mot detta stadgande, ehuru det likasom lagförslaget i öfrigt der undergått en noggrann granskning. Då således en återremiss icke torde komma att tjena till annat än att få nöjet att ännu

en gång diskutera denna paragraf, får jag vördsamt anhålla, det Kammaren nu måtte bifalla densamma.

*Förordnings
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)*

Herr Asplund: Den siste talaren grundade den solidariska ansvarigheten i nu förevarande fall på en likhet med allmänna strafflagens bestämmelse derom att de, som deltagit i ett brott, skola solidariskt ansvara för den skada, som deraf uppstår. Jag ber att häremot få anmärka att, om en person kan visa, att han icke deltagit i ett brott, så förfaller ju strafflagens bestämmelses tillämplighet på honom. Således om en virkesegare visar, att hans virke icke framflutit på den tid eller det sätt, att han kunnat vara delaktig i det så kallade brottet, så bör han väl vara fredad från deltagande i skadeersättningen.

Hvad beträffar den detaljanmärkning, jag nyss framstälde, så låter den sig icke bestridas. Det är svårt att i ett konkret fall söka åskådliggöra förhållandet, men jag skall försöka. Jag tänker mig, att nedanför en sjö uti en å, som utgör aflopp för sjön, anbragts ett dämme för att uppsamla den vattenmassa, hvilken nedanför dämnet skall befordra virkets framflottande. Strax nedanför detta dämme faller uti vattendraget in en å, som medför virke. Om nu skada af dämningen sker ofvanför denna å, från hvilken virket kommer, och således på ett ställe, der virket icke flutit fram, skola enligt förevarande förslag egarne till detta virke vara frie från ansvar, ehuru det är klart, att, då samma virke begagnat sjelfva upp-dämningen för sin fortkomst, det är detta, som vållat skadan och följaktligen borde i ersättningen deltaga. Det synes mig uppenbart, att uttrycket här icke är lyckligt valdt och att det behöfver ändras för att icke åstadkomma den oegentligheten, att egare till virke, som deltagit i skada, men icke flottats fram, der skadan timat, skola gå frie från ansvar. På samma sätt kan det hända, att egare till virke, som passerat ett ställe, der uppdämningsskada timat, får deltaga i ersättningen, oaktadt detta virke icke varit till skadan vållande, i ty att det upptagits ur vattendraget ofvanför den dam, som förorsakade skadan och som alltså icke blifvit använd för detta virkes framflottande. Här förefinnes alltså en oegentlighet, som måste rättas, och jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Herr Widmark: Äfven jag ber att få framdraga ett ganska vanligt exempel, som torde visa, att någon förändring måste vidtagas nti det lagstadgande, som här föreligger. Antagom, att flere virkesegare låta timmer framläppas i ett och samma vattendrag och att en, som icke har något virke vid sjelfva hufvudleden, utan vid en gren, t. ex. den öfverst belägna, skall först flotta sitt virke utefter nämnda sidogren. De öfriga virkesegarne börja med flottningen redan tidigt på våren, och långt innan den nu ifrågavarande med sitt virke hunnit ut i det gemensamma vattendraget, inträffar någon skada af flottningen. Skall då denne, som först senare under sommarens lopp deltagit gemensamt med de andra i flottningen på det ställe, der skadan timat, ändock nödgas i första hand ersätta skada, hvar-till han uppenbarligen icke alls bidragit?

Förordnings-
förslag om
allmän
flottled.
(Forts.)

Mig synes det icke rätt och på denna grund samt då äfven i öfrigt förekomma oegentligheter i §:en, förenar jag mig uti yrkandet om återremiss af densamma.

Herr Nyström: Då denna §:s goda eller dåliga beskaffenhet kommer att hafva ett viktigt inflytande på den ort, jag representerar, eller en del af det nordligaste Sverige, hoppas jag, att det icke skall anses förmätet, om jag yttrar några ord i ämnet. Jag är gerna med om att söka ställa så, att jordegaren må så snart och så säkert som möjligt få ersättning för den skada, som blifvit honom tillfogad; men jag kan icke gå in, derpå, att §:en får en lydelse, hvarigenom detta kan ske på någon oskyldigs bekostnad, och detta måste onekligen blifva fallet till följd af den öfver höfvan utsträckta solidariska ansvarigheten, som här stadgas. Jag medgifver, att jag icke känner till lagen; men för min del kan jag icke finna det vara rätt, att denna solidariska ansvarighet skall sträcka sig så långt. Må vi tänka oss, att det finnes 50, kanske 100 särskilda större och mindre vattendrag i det nordliga riket, der icke mer än ett par flottningsföreningar ännu kommit till stånd. I flere af dessa vattendrag flottas måhända af tio eller tjuo personer, som aldrig sett eller känna hvarandra. Efter denna lag skulle de ändock alla vara solidariskt ansvarige, så att man egde rätt att vända sig mot hvilken som helst af dem. Jag vet icke, huru det kommer att gå med industrin, om denna lag utan någon förändring i afseende på den föreslagna ansvarigheten blifver faststald.

På grund häraf och af hvad Herr Widmark i sin reservation anfört samt föregående talare i ämnet yttrat, finner äfven jag skäl att yrka återremiss.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande §:en dels återremiss deraf, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till §:en, hvarvid svarades många nej, blandade med ja; och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 10 § i Lag-Utskottets förslag till förordning om allmän flottled, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas §:en.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva *Förordnings-*
 utfallit sålunda: *förslag om*
allmän
flottled.
 (Forts.)

Ja—26.

Nej—44.

11 och 12 §§.

Biföllos.

13 §.

Grefve Mörner, Oscar: Jag ber att få anhålla om upplysning, huru den nu föredragna §:en blifvit afgjord i Andra Kammaren, såvida underrättelse derom ingått, och torde jag derefter åter få ordet.

I anledning häraf tillkännagaf undertecknad, att, enligt ett af Andra Kammarens sekreterare meddeladt intyg, förevarande § blifvit af nämnda Kammare bifallen.

Grefve Mörner: På grund af den upplysning, som nu meddelats, finner jag det icke tjenligt att framställa något yrkande, enär jag icke kan önska, att, äfven om emot förmodan en sådan vikt kunde tillmätas mitt yttrande, lagen af sådan anledning skall falla. Jag vill endast tillåta mig uttala den åsigt att, då Kongl. Maj:t har den ekonomiska lagstiftningen sig förbehållen och då de föreskrifter som i fråga om flottning kunna vara erforderliga och icke i denna lag förekomma, ovilkorligen må af Kongl. Maj:t på administrativ väg meddelas, så förefaller det mer än besynnerligt att uti lagen uttrycka, att Konungen eger åtnjuta en rättighet, som alldeles obestriddligen tillkommer honom. En sådan författning synes icke egnad att höja anseendet för visdom och insigter hos de män, som stiftat lagen, och af denna anledning har jag reserverat mig mot den föredragna §:en; men i betraktande af den utgång, frågan erhållit i Andra Kammaren, anser jag mig icke böra nu framställa något särskildt yrkande.

Herr Lagerstråle: Jag vill endast erinra derom, att ändamålet med §:ens införande i lagen i den form, Utskottet därför föreslagit, icke är att utmärka hvad som rätteligen är att hänföra till Kongl. Maj:ts lagstiftningsrätt i administrativ väg, utan §:en står der för att utmärka, att denna lag, som stiftas af Konung och Riksdag gemensamt, icke innefattar allt hvad som erfordras för ett rättsligt ordnande af en flottled. Derför har det syntts Utskottet nödigt, att för representationens fredande för anmärkning i detta afseende, en § insattes af innehåll, att ytterligare föreskrifter i ämnet äro erforderliga.

Öfverläggningen förklarades slutad och §:en bifölls.

14 §, det slutliga stadgandet samt rubriken och ingressen.

Biföllos.

Utskottets förslag dels till förordning om allmän farled, dels ock till förordning om tillägg till förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående till allmänt behof.

Biföllos.

*Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.*

Utskottets förslag till förordning om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka.

Grefve Mörner, Oscar: Vid denna förordning skulle jag önska fästa uppmärksamheten på den grundtanke, som genomgår förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, eller att vattenmärke skall så inrättas, att genom dämningen icke förorsakas skada för annan.

Nu stadgas i denna förordning att, om någon oloffigen håller damlucka, för hvars uppdragande viss tid iakttagas bör, stängd under tid, då den skall öppen lemnas, böte minst 10, högst 500 kronor. Genom detta stadgande skulle det blifva en fullkomlig omöjlighet att hålla damlucka stängd någonsin, äfven om vattenhöjden betydligt understege vattenmärket. Man borde väl icke fordra mer, än att damluckan skall hållas öppen, då vattenhöjden stigit öfver eller nått upp till det utsatta märket. Den tid, som lagen nu bestämmer för damluckas öppenhållande, kommer genom detta stadgande att försvinna, och det blir i stället beroende af särskilda stadganden för hvarje fall under hvilken tid damlucka skall hållas öppen. I den nu gällande lagen stadgas till och med att, churu viss tid är bestämd för damluckas öppenhållande, detta likväl endast erfordras, när vattnet genom uppdämningen gör åker eller äng skada, och det finnes ingen ovilkorlig skyldighet att efter den 10 Maj draga upp damluckan, utan detta beror på följderna af att den hålles stängd. Om nu vid ett vattenverk, som väl behöfver vattnet, detta sjunkit till och med en aln under märket, skall damluckan ändock hållas öppen, och det blir i många fall en omöjlighet att begagna det vattenverk, för hvilket dammen är afsedd. Man må nu gerna vara mån om jordegarens rätt, och jag har icke skäl att vara det mindre än mången annan af Kammarens ledamöter, men jordegaren behöfver annat än sköta jorden; han behöfver mala sin spanmål, såga sina stockar o. s. v.; men genom denna förordning skulle sådant i många fall blifva en omöjlighet för honom. Jag vågar derfor hemställa, huruvida en sådan lagstiftning är ändamålsenlig och lämplig och om man icke bör söka åstadkomma någon modifikation, hvarigenom å ena sidan jordegarens rätt betryggades och å andra sidan för vattenverksegaren bereddes möjlighet att begagna och draga nytta af sitt verk. I sådant afseende har en reservation blifvit detta betänkande bifogad, skrifven icke af mig, men i hvilken jag instämt, och då hufvudreservanten nu är frånvarande, har jag ansett mig skyldig föra vår talan. Detta förslag afser, såsom synes af nämnda reservation, att i stället för första momentet i förordningen skulle införas ett så lydande: »Håller någon damlucka oloffigen stängd, då vattnet stiger öfver fastställt märke, eller bryter någon mot andra om hushållningen med eller

framsläppandet af vatten gifna föreskrifter, och varder skada derigenom vållad, böte minst tio, högst femhundra kronor». Genom ett sådant stadgande blefve såväl jordegarna som vattenverksegarne skyddade i sin rätt. Enligt Utskottets förslag innebär ordet »oloffligen» en pleonasm; men enligt den ofvan nämnda lydelsen är detta icke förhållandet, emedan det finnes tillfällen, då man får dämna öfver märket och hålla damluckan stängd, nemligen om särskildt tillstånd dertill lemnats. Detta kommer väl egentligen i fråga vid mindre vattenverk, såsom qvarnar och mindre sågar, men just dessa är det, som de mindre jordegarna bäst behöfva.

På grund af hvad jag nu anfört, ber jag att få yrka, att första momentet i den nu föredragna förordningen må erhålla den lydelse, som reservationen angifver.

Herr Statsrådet Almquist: Jag tror, att den siste ärade talaren har missuppfattat föreskrifterna i denna paragraf. De föreskrifter, som här meddelas, afse de fall då damlucka ovilkorligen måste hållas öppen eller vattnet eljest beredes tillräckligt aflopp till skadas förekommande. Det är i §:en förutsatt, såsom redan utredt, att, om icke detta sker, om icke damlucka hålles öppen, skada är oundviklig. Det är derföre paragrafen fått en så ovilkorlig och absolut lydelse. Allmänna strafflagen innehåller likartade stadganden för flera fall, i hvilka ansvarsbestämmelser äro fastställda för öfverträdelse af gifna föreskrifter, fastän skada ej uppkommer deraf. Så t. ex. får jag icke uppsåtligen sätta ut eld utan högt ansvar, äfven om skada icke sker; jag får icke heller vidtaga någon för rörelsen på jernväg eller kanaler eller telegraflinier farlig åtgärd eller något, som kan lända till men för trafiken. I full konsekvens med dessa allmänna lagens föreskrifter, är förevarande stadgande gifvet, hvilket jag derför tror, att Kammaren icke bör underkänna.

Herr Wallenius: Emedan jag anser, att det är alldeles olämpligt och opraktiskt att föreskrifva någon viss tid af året, då damlucka skall hållas öppen, ber jag att få här nedlägga min protest mot det uttryck, som finnes i denna paragraf af innehåll att för viss tid damlucka skall vara öppen, ty jag anser, och det på grund af praktisk erfarenhet, att icke någon viss tid bör föreskrifvas, då damlucka skall hållas öppen. Det är olyckligt och oerhördt, att de, som skriva lagar, skola vara så okunniga om hvad som fordras för att reglera vatten, att de bestämma, att den och den tiden damlucka skall hållas öppen. Det visar en så oerhörd okunnighet om dessa saker, att jag aldrig trott man skulle få se sådant. Jag påstår, att damluckor kunna inrättas på en dambyggnad så, att vattnet kan hållas inom tillbörliga gränser, om dessa luckor upptagas, och jag påstår, att ofvanliggande jord är dermed fullt ut eller bättre belåten, än om det finnes en liten obetydlig lucka på dammen och det föreskrives, att den skulle hållas öppen en liten tid och litet vatten släppas ut. Pondera, att damluckan är så liten, att den icke kan framsläppa flodvattnet, då det kommer; då svämmar vattnet öfver egorna och åstadkommer skada, och det oaktadt vill man, att dessa lagstadganden

*Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)*

Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)

skola hållas i helgd! Hela denna vattenlag är bestämdt skriven utan att någon rådfrågats, som känner den praktiska sidan af saken. Jag tror, att jordegarna hade sina målsmän med, då lagen om dikning skrefs, och jag tror, att det mäktiga flottningsintresset haft sina målsmän med, som på ett ganska beqvämt och bra sätt för dem ordnat saken, men det fanns bestämdt ingen, som var med och gaf råd till dem, som skrefvo lagen, som visste huru vattnet i en dam skall regleras eller dervid förfaras, så att icke vattenkraften förspilles och den öfverliggande jordens rätt förtrampas. Det är detta jag vill påstå. Jag finner i denna lag, som handlar om vattenverk, så många oegentligheter och så mycket, som i en snar framtid kommer att oerhördt menligt inverka på dessa naturkrafter, att man skall deröfver blifva mycket förvånad och baxnas. Såsom sagdt, jag önskar, att hela denna lag, som innehåller dessa oegentliga och orimliga bestämmelser i afseende på vattenkraften, måtte snart falla, och att vi då måtte få nya lagar, som äro fotade på sådana grunder, hvarigenom man säkert kan nå sitt mål. Jag önskar återremiss för att få bestämmelsen om viss tid, då damluckan skall vara öppen, borttagen.

Herr Jöns Pehrsson: Jag har verkligen trötat Kammaren så mycket med anföranden i denna vattenrättsfråga, att jag icke vet, huru länge tålmodet kan bibehållas hos Herrarne, men här förekommer den ena absurditeten efter den andra. Jag hade icke tänkt ytra mig mera, men då jag hörde af Chefen för Justitiedepartementet sådana åsichter uttalade, kunde jag icke låta bli att säga några ord till den kraft och verkan det hafva kan.

Man säger, att damluckan skall vara öppen, men man säger icke, huruvida det är nödigt, att den skall vara öppen eller icke, huruvida sådant är nödvändigt för ofvan- eller nedanliggande jord. Man säger icke heller, om den skall vara öppen eller icke, då vattnet stiger öfver ett visst märke och att det då skall bötas från tio till femhundra kronor. Den, som har aldrig så liten erfarenhet, vet, att det icke behöfves mycket vatten för vattenverk. Skulle det nu vara bestämdt, att damlucka skall stå öppen viss tid af året, kan det likväl hända, att vattnet kan gå öfver vattenmärket. Hela talet om bestämdt vattenmärke är följaktligen orätt, ty det skulle stå, att lucka skulle hållas öppen, då vattnet stiger öfver bestämd *damhöjd*. Vattenmärket åter är opraktiskt. Jag skall icke vara långträdig, men jag instämmer med den siste talaren deri, att de herrar, som skrifvit denna lag och behandlat den, icke hafva någon praktisk erfarenhet, huru det skulle taga sig ut om den bleve lag, och det dröjer nog icke länge, tills det blir starka påtryckningar om ändringar i densamma.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag såsom det enda möjliga, som kan vinnas.

Herr Lagerstråle: De två siste talarne och isynnerhet den näst siste tyckas vilja införa i denna Kammare ett sätt att diskutera allmänna frågor, hvilket lyckligtvis hittills icke varit vanligt. Jag vet icke, hvilka intressen den ene eller andre af desse herrar anser sig vara målsman för, men jag föreställer mig, att största delen af öfriga

ledamöter i denna Kammare anser sig vara målsmän för svenska folkets allmänna intressen och vara det på ett rättvist och ändamålsenligt sätt i de fall, då fråga är att stifta lag till skyddande af allas rätt.

Den förevarande författningen syftar på den bestämmelse, som återfinnes i 11 § af det första lagförslag utaf dem, vi nu hafva behandlat, och lyder sålunda:

»Åskar den, som vattenverk eger eller bygga vill, eller någon, som genom dämning eller eljest kan af sådant verk men lida, att lofliga vattenhöjden med vattenmärke betecknas eller viss tid bestämmes, då damlucka skall hållas öppen, eller ock andra särskilda föreskrifter angående vattnets framsläppande gifvas; ege dertill vitsord. Sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning.»

I denna paragraf förutsättas flera olika sätt att ordna förhållandena mellan den, som bygger ett vattenverk, och den, som förmenar, att byggandet är honom till skada. Det beror ju icke på jordegaren att afgöra, huru vattenverksegaren må ordna sin dam. Den kan göras med mer eller mindre ingenjörsskicklighet och urskiljning, med en eller många damluckor, men vid denna föregående pröfning måste bestämmas, huru, i det fall att dammen bygges på det ena eller andra sättet, det skall tillses, att icke derigenom orsakas skada på andras egendom, jord eller vattenverk. Således måste i den paragraf, som stadgar ansvarspåföljd, om man försummar något af det, som blifvit bestämdt, upptagas de särskilda grunder, efter hvilka dambyggnaden kan uppföras. Man kan hafva en gammal dam, der luckan behöfver någon tid stå öppen. Deraf följer icke, att det skall vara intill något visst datum i en månad, inom hvilken damluckan skall öppnas, utan, såsom på många ställen finnes stadgadt i fråga härom, en viss tid efter det islossningen i en uppgifven sjö börjat, eller något dylikt. Många sådana utgångspunkter kunna finnas och det är bestämmelserna derom, som vid vattenverks byggande eller ordnande böra afgöras genom öfverenskommelse mellan respektive egare, men, derest de ej sämjas, genom domslut, som meddelas, när tvisten gått till Rättens pröfning. Sålunda får man i laga ordning afgjort, huru det skall vara. Sedan detta försiggått, är det, som denna påföljd kommer i fråga. Den är således till för att förekomma skada. Den afser icke att med straffpåföljd belägga det inträffade förhållandet, att en skada skett, utan det är för att söka förhindra dess tillkomst. Den stora latituden nemligen från tio till femhundra kronor, medgifver just sedermera vid tillämpningen domstolen att taga i fullständigt öfvervägande, huruvida ovarsamheten eller trotsat eller försummelsen är sådan, att den bör bestraffas litet eller mycket och då är det att välja emellan lämpligt belopp inom hela skalan från tio till femhundra kronor. Man kan väl icke föreställa sig, att denna straffpåföljd skulle kunna blifva mera orättvist tillämpad, än hvad vår strafflag i öfrigt innehåller i afseende på brott med straffpåföljd af böter, der maximum utgör femhundra kronor, minimum fem kronor. Många förseelser och förbrytelser, der påföljden är bestämd blott i allmänhet till böter, omnämnas i strafflagen, och domaren har då denna latitud att välja emellan.

*Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)*

*Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)*

Det skulle vara att förringa eller snart sagdt tillintetgöra denna straffbestämmelse, om man för dess tillämpning skulle fordra bevis derom, att skada vore skedd. Det är icke egentligen det, som skall förekommas, utan möjlighet för skada, och sådan kan visst skadan vara, att det behöfves en högre straffpåföljd, för att den skall vara tillräckligt verkande.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Samzelius: Jag är i det allra närmaste förekommen af Lag-Utskottets ärade ordförande. Det synes mig, som om den förebräelse, ett par talare rigtat mot Lag-Utskottets ledamöter, för okunnighet samt bristande insigt och att de helt och hållet saknade praktik icke blott borde drabba dem, utan äfven Kammaren, ty det är Kammaren, som utsett oss till ledamöter i Lag-Utskottet, och vi äro grundlagsenligt skyldige att ställa oss Kammarens beslut till efterrättelse, äfven om valet icke skett så, att Kammarens största förmågor der inträdt, hvilket jag för egen del är den förste att erkänna; men det oaktadt är jag skyldig att, då jag fått sådant uppdrag, utföra det efter bästa förmåga. Denna fråga har icke heller synt mig så svår att utreda.

De försigtighetsmått, som böra vidtagas enligt 11 §, böra icke blott stå på papperet, utan äfven efterlefas, och därför är det nödvändigt, att någon straffbestämmelse finnes. Man hade annars möjligen kunnat hänvisa till strafflagen, der det är ungefär samma latitud som här, men något ansvar måste det vara, för att det beslut, som fattats till skadas afvärande, icke skall öfverträdas.

En talare har sagt, att det är orimligt, att i lagen stadga viss tid, då damlucka skall hållas öppen. Men det stadgas ju icke i denna lag. Bestämelsen derom upphäfves nu tvärtom; 20 kap. 6 § Byggningsbalken skulle upphöra att gälla och det blir icke vidare något stadgande tillämpligt för alla orter, utan det kommer att bero på de speciella undersökningar, som verkställas, huruvida förrättningsmännen anse det möjligt att stadga viss tid för damluckas öppenställande.

Jag har i sak icke blifvit det allra minsta öfvertygad af de kraftuttryck, som blifvit mot Lag-Utskottet begagnade, utan jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Jag vet icke hvad jag skall säga, men jag undrar icke på, om ledamöterna af Lag-Utskottet icke kunna vara så belättna med mitt anförande och nöjda med de uttryck jag begagnat. Men jag vill göra en jämförelse: man har påstått, att ingen förändring skall ske i de rättigheter, som äro tillerkända gamla anlagda vattenverk — det säges i 26 paragrafen —; men så skola vi komma ihåg, att huru många hundratals för att icke äga tusentals vattenverk äro icke anlagda med den gamla lagens tillåtelse — så kallade »gräsqvarnar» och andra — och under bestämmelse att damlucka skall vara öppen från den 10 Maj till den 1 November; men den öfriga tiden skall damlucka vara stängd och då kunna dessa verk drifvas på det sätt den ärade talaren grefve Mörner sagt. Nu inträffar ovilkorligen, att nya undersökningar skola anställas vid hvart och ett af

dessas gamla verk för att få veta, när damlucka skall vara öppen eller stängd. Jag frågar då, om det finnes någon konsekvens i sådan lagstiftning, då man i 26 paragrafen af lagen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund sagt, att ingen förändring skall göras i de gamla vattenverkens rättigheter, men här säger, att hvad som är stadgadt om tiden för damluckas öppnande skall vara upphäfdt? Frågan om tiden gör ju detsamma, men påtagligt är, att enligt dessa lagförslag nya undersökningar måste anställas. Hvad är då den gamla rättighet, som man sagt vara bevarad? Jag hemställer till hvem som helst, som vill påstå, att det finnes konsekvens i detta, huruvida ett sådant påstående är sanning, att ingen förändring skett i de gamla rättigheterna. För min del tror jag det icke; och det finnes icke heller någon jemförelse mellan det bötesbelopp, som är föreslaget, i händelse damlucka hålles stängd under oloflig tid, och de straffbestämmelser, som stadgas för skada på jernvägs- och telegrafanläggningar eller dylikt. Det senare slaget af skada är vida större än det, som vållas af en så kallad gräsquarn, en såg eller annat mindre vattenverk.

Herrarne bestämma sjelfva huru de vilja hafva det, men nog rubbas genom denna lag gamla rättigheter; och jag säger Herrarne, att det är ingen konsekvens i alla dessa lagförslag.

Jag yrkar fortfarande bifall till den afgifna reservationen.

Grefve Mörner, Oscar: Ehuru jag vill medgifva, att synbart ganska vackra skäl blifvit anförda af Lag-Utskottets ärade ordförande till försvar för Utskottets förslag, hvilket äfven blifvit understödt af en talare från skånebanken, så vågar jag likväl nu inlägga några ord till gensaga. Först nämndes det något om yttranden, som här blifvit fälda och som skulle strida mot här öfligt skick. Detta drabbar väl icke mig, men jag får verkligen upprigtigt säga, att då dessa yttranden inskränkte sig till att klandra hvad som förut blifvit yttrat och förordningens skick, så har ju egentligen intet stadgande öfverskridits, och jag kan därför för min del i dessa yttranden icke finna något, som borde påkalla anmärkning i sak; men formen är ju något, som beror på hvars och ens enskilda sinnesriktning och den större eller mindre urbanitet, som man anser sig böra i sina yttranden iakttaga; desto mera urbanitet, visserligen desto bättre.

Ett par af de talare, som yttrat sig från samma sida som jag, hafva yrkat återremiss. Jag vet icke hvartill det skulle tjena. Jag kan just icke säga, att jag finner att Lag-Utskottet under behandlingen af detta lagförslag har fått mottaga något förtroende votum från Kammarrens sida, ty det har fått bra mycket till sig återremitteradt, hvilket naturligen måste innebära ett klander mot Utskottet. Kan man då verkligen tro, att genom en återremiss större upplysning, större förståndsskärpa eller i allmänhet större förmåga skulle ingjutas hos Lag-Utskottets ledamöter? Ja, det vore visserligen mycket önskvärdt, att så kunde ske, och jag skulle gerna erkänna det, om så inträffade, men jag vet verkligen icke hvarför jag skall tro, att så skulle kunna ske, och därför förefaller det mig, att man borde spara med återremiss till de fall, då sådan verkligen kan medföra nytta. I förevarande fall kan jag icke finna, att någon återremiss är af behofvet påkallad.

Förordningsförslag om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka.
(Forts.)

Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)

På sätt Lag-Utskottets ordförande anmärkt står förevarande förordning i nära samband med 11:te § i förordningen om »jordegares rätt öfver vattnet å hans grund», men jag kan för min del icke anse nämnda paragraf såsom varande i alla hänseenden uttömmande i fråga om föreskrifterna om damlucka, utan den innefattar endast en anvisning om, att derom må kunna vidare lagstiftas. Att jag för min enskilda del icke fäst så stor uppmärksamhet vid 11:te paragrafen må förlätas mig, då jag ansett, att den skulle förorsaka damverksanläggaren så mycken oro och bekymmer, att jag föreslagit, att den skulle alldeles utbytas mot en annan paragraf. Här finnes nu emellertid den 11:te paragrafen och vi få därför tillse hvad den kan hafva för inverkan på denna lag. Der står: »Vill den, som ämnar bygga vattenverk, bereda sig trygghet att byggnaden ej må framdeles af annan klandras» — — — etc., »stående honom fritt sin talan på förhand instämman» — — — etc. »Sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning». Hvilka de äro som icke sämjas, står här icke något om, det står i § 11 vidare, att det skall stämmas genom provokatorisk rättegång; men då det i första delen af paragrafen sålunda stadgas provokatorisk rättegång men deremot i senare delen heter »sämjas de ej, gånge tvisten till Rättens pröfning», så vill det nästan synas som skulle Rätten kunna vidtaga en ediktalsstämning, ty eljest blir icke något bestämdt resultat, eljest står saken »in suspensio» såsom förut och då förefaller det mig som kunde allt rivas upp.

Hvad sjelfva förordningen om damlucka beträffar, så lærer väl icke i 11:te paragrafen, sådan den här är föreslagen, ligga någon afsigt att stadga onödiga hinder för eller onödigtvis skada vattenverksegaren, utan dermed afses blott att betrygga den rätt, som bör ega rum. Om vi då hålla oss till det förslag, som nu föreligger framlagdt af Lag-Utskottet, så kommer ovillkorligen hvar och en, som håller damlucka stängd, att få erlägga böter, antingen någon skada tillskyndas eller icke.

Jag vill likväl fråga, om det är rätt att man i en lagstiftning, som egentligen rör ett hushållningsmål och afses det allmänna bästa, icke skall fästa något afseende på, huru lagen kan komma att verka, innan man antager den samma. I det förslag, som Friherre Hamilton framlagt och hvori jag instämt, står till punkt och pricka allt hvad som innehålles i Lag-Utskottets förslag, fastän uttryckt med något olika ordalag. Det heter nemligen der: »Håller någon damlucka olofligen stängd, då vattnet stiger öfver fastställt märke, eller bryter någon mot andra om hushållningen med eller framsläppandet af vatten gifna föreskrifter» o. s. v. Detta öfverensstämmer i allt väsentligt med Utskottets förslag, men sedan trodde vi att, då det väl skulle kunna hända att man misstog sig litet på tiden, då damlucka skall hållas stängd, man här lämpligen skulle kunna inskjuta orden »och varder skada derigenom vållad», ty om en vattenverksegare för att t. ex. kunna drifva en qvarn, der han mal säd icke blott för sitt eget behof, utan af hvars gång kan hända beror att hans grannar slippa resa 6 å 7 mil för att få mala sin spanmål, finge rättighet att hålla damluckan igen litet längre än som behöfves för att behålla den vattenmängd, som han för sin egen del kan behöfva och hvaraf också andra kunna hafva för-

del, utan att derigenom vållas någon skada, så hafva vi ansett att en vigtig fördel vore vunnin. Jag menar därför, att den lag, som vi föreslagit, kan blifva ganska nyttig, och jag tror till och med att den bildar ett nödvändigt supplement till de något imperatoriska stadganden, som innehållas i 10 § af förordningen om »jordegares rätt öfver vattnet å hans grund», hvilken ingalunda kan anses uttömmande, eftersom man ansett nödigt att skriva en särskild lag om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka. Jag ber Herrarne besinna huruvida icke, då intet annat begäres än att man skall få hålla damlucka öppen, då ingen skada derigenom sker, hvaremot, i den händelse att skada verkligen uppstår, dessa stora bötesbelopp af minst 10, högst 500 kronor böra tillämpas, man då utan våda och utan men skulle kunna tillåta denna lilla obetydliga och — jag vågar påstå det — allmänt gagneliga förändring i lagen. På denna grund fortsätter jag mitt yrkande om bifall till reservationen.

*Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till ifrågavarande förordningsförslag, dels detsammans antagande med den förändrade lydelse, Friherre Hamiltons reservation utvisade, och dels förslaget återförvisning, gjordes propositioner på dessa yrkanden och besvarades, de två första med många ja och nej i blandning samt den sista med nej; hvarefter propositionen på bifall till förordningsförslaget ånyo framställdes, och sedan dertill svarats många så väl ja som nej, förklarade Herr Talmannen sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Grefve *Mörner* begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Talmannens framställning, såsom kontraposition vid den blifvande voteringen antagit bifall till förordningsförslaget, sådant det lydde i Friherre *Hamiltons* reservation, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets förslag till förordning om ansvar för underlåtenhet att öppna damlucka, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antager Kammaren det förslag. Friherre Hamilton i sin reservation framställt.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—35.
Nej—40.

Slutligen föredrogs

Utskottets å sid. 25 förekommande hemställan.

Förordnings-
förslag om
ansvar för
underlåtenhet
att öppna
damlucka.

(Forts.)

Herr Lagerstråle: Då åtskilliga paragrafer i den förevarande lagen blifvit återremitterade och då denna hemställan icke torde böra förekomma till afgörande förr än i sammanhang med återremissen, så yrkar jag återremiss äfven på denna Utskottets hemställan.

Öfverläggningen förklarades slutad och Utskottets ifrågavarande hemställan återförvisades.

Föredrogos ånyo och biföllos Lag-Utskottets den 28 Februari och 3 Mars bordlagda Utlåtanden: N:o 13, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser i fråga om verkan af borgen såsom för egen skuld å vid anfordran betalbara förbindelser; och N:o 14, i anledning af väckt motion om ersättning för delgifning af kallelser till första förhöret i konkursärenden.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 3 och 6 Mars bordlagda Utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Femte hufvudtitel.

1:sta—2:dra punkterna.

Biföllos.

3:dje punkten.

mom. a.

Förändring
af anslaget
till bekläd-
nad åt sjö-
mans- och
skeppsgosse-
corpserna
från »för-
slagsanslag,
högst» till
reservations-
anslag.

Herr Hammar: I denna punkt har jag icke kunnat dela flertalets inom Stats-Utskottet åsigt, utan har deremot reserverat mig. Såsom Kammaren behagade finna af Kongl. Maj:ts proposition, har det ursprungligen varit två särskilda anslag, nemligen ett reservationsanslag till beklädnad åt matrosar och skeppsgossar 89,000 kronor och ett förslagsanslag till beklädnad åt båtsmans- samt eldare- och handverkskompanierna, 138,200 kronor. Vid 1877 års riksdag föreslog Kongl. Maj:t, att dessa båda anslag skulle sammanslås till ett anslag under titel »beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna» å 282,000 kronor samt uppföras såsom *förslagsanslag*. Riksdagen godkände visserligen sammanslagningen af de båda anslagen, hvilka dock på Stats-Utskottets förslag i riksstaten sammanfördes till ett »*förslagsanslag, högst*». Det har synt mig att denna benämning, ehuru man väl vet att den icke betecknar något nytt för året det och icke är längre sedan än år 1877 som den första gången uppfanns, dock innebär en motsägelse emot sig själf, emedan med förslagsanslag i allmänhet menas ett anslag, hvars belopp icke kan på förhand närmare bestämmas, utan som kan få öfverskridas. Detta har Stats-Utskottet velat hjälpa genom att tillägga ordet »högst», men ett »förslagsanslag, högst»

blir i sjelfva verket icke något annat än ett reservationsanslag. Det finnes visserligen en skilnad och den består deri, att, under det att reservationer, som kunna uppstå på ett reservationsanslag, stanna inom hufvudtiteln, så blir förhållandet med ett »förslagsanslag, högst» det, att deraf lyftes icke mera än hvad som går åt och följaktligen blir det der inga reservationer derå inom hufvudtiteln, utan hvad som icke åtgår till det afsedda ändamålet blir tillgängligt för andra ändamål. Om det deremot stannar såsom reservation inom den hufvudtitel dit det hör, så vet jag för min del icke något, som hindrar Riksdagen att använda det i händelse af behof. Vi hafva till och med i år vid behandlingen af Fjerde hufvudtiteln sett Medkammaren göra anvisningar på reservationer, som de icke ens veta, huruvida de redan finnas eller möjligen kunna uppstå, och då vet jag icke hvad som kan hindra Riksdagen från att, om det blir någon reservation kvar på någon hufvudtitel, gifva anvisning derpå. Skulle man deremot vilja uppföra anslaget under den form och det namn, som Kongl. Maj:t begärt, nemligen såsom ett reservationsanslag, så vore, för den händelse att man skulle finna, att det icke ginge åt för det afsedda ändamålet, ingenting lättare än att nästa år, om reservationer då funnes, nedsätta anslaget med ett motsvarande belopp. Emellertid har Kongl. Maj:t nu begärt att få använda hela anslaget och det har genom statsrådsprotokollen visats, att det för år 1878 å ifrågavaande anslag uppkommit en brist af 46,302 kronor 68 öre, detta af den orsak, att det medeltal af båtsmän, som Kongl. Maj:t beräknat, varit upptagit till blott 850, under det att, enligt hvad statsrådsprotokollen gifva vid handen, antalet af till tjänstgöring inkallade båtsmän uppgått till 1,070. Då det nu således finnes en brist, så synes det mig vara skäl, att den finge fyllas genom den reservation, som möjligen skulle under ett följande år kunna uppstå på detta anslag.

Det förefaller mig som om Utskottet sjelf på sätt och vis har godkänt denna princip, i det att Utskottet väl i punkten *a*, som nu är föredragen, behållit benämningen »förslagsanslag, högst» men deremot i punkten *b* hemställt, att den besparing, som under år 1881 kan beredas å detta anslag, måtte få användas till betäckande af den brist, som å samma anslag förut kan hafva uppkommit. Under sådana förhållanden kan jag icke inse annat än att det är bäst att bifalla Kongl. Maj:ts proposition, emedan ett reservationsanslag, utom de fördelar jag förut nämnt, att jag anser det medföra, på samma gång icke innebär den oegentlighet i benämningen, som Utskottets förslag medför. På grund af hvad jag nu tagit mig friheten att yttra anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Den utgift, som bestrides af detta anslag nemligen till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna, beror på två faktorer — under förutsättning, att beklädnadsstaten är fastställd — nemligen: antalet personer, som skall beklädas, och det pris, hvartill beklädnaden kan erhållas. Antalet personer, som skall beklädas, har under år 1878, det sista år, för hvilket räkenskaperna hitintills äro uppgjorda, uppgått så, att kostnaden

Förändring af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna från »förslagsanslag högst» till reservationsanslag.
(Forts.)

Förändring af anslaget till beklädning af sjömans- och skeppsgosse-corporerna från »förslagsanslag högst» till reservationsanslag

(Forts.)

utgjort 46,302 kronor 68 öre mera än anslaget medgifvit. Skälet härtill är det af den siste talaren redan åberopade och ehuru Utskottet har i slutet af sin motivering yttrat att »äfven om Kongl. Maj:t icke skulle finna skäl att vidtaga någon särskild åtgärd, antalet af uppfordrade båtsmän dock skall för de följande åren understiga medeltalet och dymedest anslaget ej endast blifva tillräckligt, utan äfven lemna öfverskott», fruktar jag, att detta uttalande af Utskottet icke kan komma att hålla streck, ty antalet uppfordrade båtsmän har under de senare åren varit så litet som det möjligtvis kunnat vara, med iakttagande af nödvändigheten att hålla dem i så stor tjenstbarhet som möjligt. Någon inskränkning i det antal, som hittills uppfodrads och som skall beklädas, kan sålunda svårigen låta sig göra. Hvad åter kostnaden för beklädnadsmaterialierna beträffar, är det en sak, som omöjligen kan inom Sjöförsvarsdepartementet, regleras, utan de måste ovilkorligen betalas, kosta hvad de kosta vill. Under sådana förhållanden kan jag för min del icke finna, huruledes det i längden skall kunna gå på det sätt Utskottet föreslagit och som nu är gällande, nemligen att anslaget har natur af »förslagsanslag, högst». Skulle Riksdagen besluta, att så skall fortfara, finnes endast två möjligheter: antingen att Kongl. Maj:t år för år kommer till Riksdagen och legär fyllande af en brist — och detta kan hvarken för Riksdagen eller Kongl. Maj:t vara behagligt — eller också, att den beklädnadsstat, som finnes, minskas; men jag tror icke att någon anmärkning kan göras mot beklädnadsstaten, åtminstone icke i den riktning, att någon nedsättning i kostnaden kan ske. På dessa skäl anhåller jag, att Kammaren måtte bifalla, hvad Kongl. Maj:t föreslagit.

Grefve Beck-Friis: På sätt den förste ärade talaren nämnde, har detta anslag uppkommit genom en sammanslagning af två förut varande anslag, hvaraf det ena var ett reservations- och det andra ett förslagsanslag. Sammanslagningen skedde för tre år sedan. Erfarenheten har sedermera visat, att de beräkningar, som då uppgjordes, icke hafva hållit streck, utan anslaget har öfverskridits med öfver 46,000 kronor, och det var temligen gifvet, att så måste komma att ske, ty det behöf, som detta anslag skall fylla, är särdeles omväxlande; det beror nemligen på det antal rekryter, som kommer att uppfodras.

Jag tror därför att, så länge denna faktor i anslaget är varierende, det är nästan omöjligt att uppgöra någon sannolikhetsberäkning, som kommer att hålla streck. Frågan blir då den, huruvida man genom att förvandla anslaget till reservationsanslag skall draga den vevl på framtiden, att anslaget möjligen kan visa sig tillräckligt, eller om man, såsom Utskottet nu föreslagit, skall bibehålla det såsom förslagsanslag, dock med medgifvande för Kongl. Maj:t att genom möjligen blifvande besparingar härå fylla den brist, som uppkommit på detta anslag, hvarigenom vägen hålles öppen till att, då man vunnit något större erfarenhet af hvad behöfvet kräver i denna del, en gång fixera summan. På denna grund har jag, för min del, icke kunnat neka till, att det synes mig bättre att inslå på

den väg, som här af Stats-Utskottet blifvit föreslagen, än att redan nu fixera summan genom att göra anslaget till ett reservationsanslag, ty det har icke i Kongl. Maj:ts förslag varit fråga om att höja anslaget öfver den summa, som förut varit bestämd och hvarpå en brist har uppkommit. Hade det varit fråga om att höja summan med 46,000 kronor öfver det nuvarande anslagsbeloppet, så medgifver jag att det för Kongl. Maj:ts regering skulle varit bättre att få anslaget såsom ett reservationsanslag, men då denna summa, hvarom nu är fråga, synbarligen är alldeles för låg, så har det för mig varit klart, att det är bättre att behålla anslaget såsom förslagsanslag, dock med Kongl. Maj:t lemnad rätt att, om det blir någon besparing på anslaget, dermed fylla bristen från föregående år. Efter den uppfattning jag har af saken, återkommer frågan nästa år, och visar det sig då, att den reservation, som kan hafva uppstått på förslagsanslaget, icke är tillräcklig att fylla bristen, så läser Kongl. Maj:t icke underlåta att till nästa Riksdag inkomma med begäran om anslag till betäckande af denna brist. Jag tror därför, att det i statens välförstådda intresse är bäst att fortfarande hålla summan sväfvande, ty — jag upprepar det ännu en gång — man lemnar derigenom Kongl. Maj:t just den rätt, som Kongl. Maj:t har begärt, nemligen att få fylla bristen genom de besparingar, som å anslaget kunna göras.

På dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Lagerberg: Jag kan icke dela den siste ärade talarens åsigt i denna fråga, utan anser att den proposition, som blifvit framställd, har goda skäl för sig. Utskottet har beslutat föreslå Riksdagen att fortfarande bevilja ett »förslagsanslag, högst» af 282,000 kronor med rättighet lemnad åt Kongl. Maj:t att dermed afbetala en del af den skuld, som å detta anslag redan är gjord, nemligen 46,302 kronor. Detta är ju, så att säga, ett reservationsanslag, blott med den skillnad, att man får frågan igen, derest icke å dessa 282,000 kronor så mycket kan inbesparas, som fordras att fylla bristen. Kan icke detta ske, så få vi nästa år en ny Kongl. proposition och hela denna fråga kommer så tillbaka. Detta anser jag icke vara riktigt, utan jag tror, att man bör undvika att så förfara, och jag tror detta så mycket hellre, som jag är öfvertygad om att genom bifall till Kongl. Maj:ts proposition, besparing verkligen kommer att göras. Mig synes därför, att det vore särdeles välfänt och klokt att bifalla Kongl. Maj:ts proposition. Det är ju uppenbart, att åtgången af klädespersedlar beror dels på antalet personer, som skola beklädas, dels på beklädnadspersedlarnes antal samt på huru mycket, som slites. De tre faktorerna äro ju gifna. Om man då har ett bestämdt anslag, så vet man, hvad man har att rätta sig efter, kan därför begagna sig af konjunkturerna och ställa sig så, att man det ena året uppköper och tillverkar mera persedlar än ett annat år och är med ett ord icke beroende af fluktuationerna i arbetskostnaden och varuprisen. Då den begäran, som framstälts af Kongl. Maj:t, är grundad på en beräkning af medeltalet af samtliga under ett år till tjänstgöring uppfordrade hätsmän, och då matros- och eldarecorpsen är

Förändring af anslaget till beklädning åt sjömans- och skeppsgoss-corpserna från »förslagsanslag, högst» till reservationsanslag.
(Forts.)

Förändring af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosscorpserna från förslagsanslag, högst till reservationsanslag.

till sin nummerstyrka bestämd. så synes det verkligen vara hvad man kallar »de obotfärdiges förhinder», som gör, att man icke vill bifalla Kongl. Maj:ts förslag. Huru man kan tro, att man genom att icke bifalla Kongl. Maj:ts proposition, utan fortfarande behålla anslaget såsom »förslagsanslag, högst», skulle kunna förminska uppfordringen af båtsmän till tjänstgöring, kan jag, för min del, icke riktigt fatta. Jag har några gånger hört denna förmodan uttalas och den siste talaren yttrade visst något ditåt, men jag kan, som sagdt, icke fatta, huru det skulle vara möjligt, ty cirkulationen i afseende å båtsmansuppfordringen går sin jemna gång, de behöfva ju en viss öfning, och antalet af rekryter betingas af afgang. Hvad åter matroscorpsen beträffar, så är den till sin nummerstyrka en gång för alla bestämd och jag hoppas att Chefen för Sjöförsvarsdepartementet nog håller den fulltalig. Då jag således icke kan finna att några skäl alls tala för afslag, utan alla tala för bifall till hvad Kongl. Maj:t har begärt, och då jag är fullt öfvertygad att statens medel bäst komma att användas, om Kongl. Maj:ts proposition bifalles, så får jag härom hos Herr Talmannen anhålla om proposition.

Herr von Kræmer: Jag kan mycket väl förstå den siste talarens resonnement, om man betraktar saken i sin stora allmänlighet och blickar ut öfver en lång följd af år, men det är just deri, jag tror hans misstag ligger, ty jag tror, att frågan bör afgöras icke med blicken fäst på ett stort antal af år, utan att här föreligga sådana undantagsomständigheter, att man har att taga i betraktande förhållandena under de närmast följande åren, och jag stöder denna min uppfattning på bilagan till Kongl. Maj:ts proposition, der man finner en ganska fullständig och lifvig skildring af de undantagsförhållanden, som varit orsaken till, att detta anslag under de sista åren måst så högst betydligt öfverskridas. Der talas om det stora antalet rekryter och den till följd deraf nödvändiga större beklädnaden, som måst lennas dem och hvilken, oaktadt den skolat gälla för tre år, måst på en gång utlemnas, med ett ord, der finnes en fullständig skildring af de undantagsförhållanden, som vållat, att anslaget blifvit otillräckligt. Mig synes således, att det slut, hvartill Utskottet kommit, varit fullt berättigadt. Då tillfälliga orsaker verkat detta öfverskridande af anslaget, har Utskottet icke velat fastläsa summan en gång för alla genom att göra detta anslag till ett reservationsanslag, utan Utskottet har föreslagit en tillfällig utväg. Utskottet har föreslagit att göra anslaget så att säga till ett reservationsanslag för ett år genom att tillåta, att hvad som af anslaget kunde blifva öfver under statsregleringsåret finge användas till betäckande af den uppkomna bristen. Mig synes, att detta resonnement hänger väl tillsammans, att om det varit konstateradt, att dessa undantagsförhållanden skulle komma att räcka länge, anslaget då hade bort göras till ett reservationsanslag, men att, då det visat sig vara ett undantagsförhållande för ett år, som vållat bristen, så bör dispositionsrätt af möjligt öfverskott blott lennas för ett år. Jag anhåller på grund häraf om bifall till Utskottets framställning.

Herr Nordenfelt: Här är icke fråga om att få förhöjning i ett redan befintligt anslag, utan blott om förändring i den form, hvarunder det hittills utgått. Det har blifvit bestämdt såsom förslagsanslag, högst, hvilken benämning i sig innebär en motsägelse. Det finnes på riksstaten utom detta ifrågavarande blott fyra sådana anslag, nämligen till »Marinregementet, Karantänsinrättningen på Kängö, Statsministerns lönefyllnad och kontrollen å enskilda banker». Finnes det något skäl, hvarför dessa fem anslag skola utgå under denna form af förslagsanslag, högst? De äro alla af den natur, att penningar för deras fyllande måste utgå till belopp, varierande allt eftersom omständigheterna fordra större eller mindre utgifter. Hvad särskildt beträffar ifrågavarande anslag, så är det af samma natur, som alla andra anslag för öfningar eller truppers underhåll, och det finnes således icke något skäl hvarför man skulle uppföra det under en annan rubrik. Man säger visserligen, att man icke vet, till hvilket belopp det skall uppgå, men man vet ju, hvartill det hittills gått, och om det varit ovanligt många rekryter under de senaste åren, så blir deraf en följd att deras antal minskas under de kommande, ty människorna dö eller taga afsked efter ungefär samma grunder. Den omständighet att anslaget blifvit öfverskridet, oaktadt det kallas förslagsanslag, högst, visar bäst att det bör vara ett reservationsanslag, så att besparingar under ett år kunna fylla ett större behof under ett annat. Om anslaget är otillräckligt eller för stort, kommer erfarenheten framdeles att utvisa och kan det då ökas eller minskas. Då jag icke kan se annat, än att Kongl. Maj:ts förslag ländes till reda och ordning samt besparar Riksdagen onödiga omsorger, yrkar jag bifall till detsamma.

Förändring af anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgosse-corpserna från »förslagsanslag, högst» till reservationsanslag.
(Forts.)

Grefve Beck-Friis: Ett yttrande af min kamrat inom Utskottet har föranledt mig att taga till ordet. Han antydde att jag skulle hafva sagt att båtsmännens antal skulle kunna minskas och besparing derigenom ske på detta anslag.

Detta var icke min mening. Jag motiverade nämligen mitt bifall till Utskottets förslag dermed, att jag sade, att den ena faktorn eller båtsmansrekryternas antal varierat, och såsom stöd derför vill jag anföra att till följd af ett föregående riksdagsbeslut af båtsmännen i Södra Møre 996 blifvit ställda på vakans, hvadan återstå 152.

Dessa vakanser skola ersättas genom ökandet af antalet af matrosar, eldare, timmermän och handtverkare i Karlskrona. Men att denna reorganisation ännu icke är fullständigt genomförd, framgår af Kongl. Maj:ts proposition, hvori man säger, att ännu år 1878 voro 200 nummer vakanta, men att man antog att under nästa år detta antal skulle blifva fylldt. Det är ju tydligt, att, så länge en omflyttning pågår, antalet rekryter, och sådant, som kommer att tynga på detta anslag, skall öka anslaget under de närmaste åren och att ett normalt förhållande icke kan inträda förr än 1882 eller 1883. Att under sådana öfvergångsförhållanden bestämma denna siffra och förändra anslaget till ett reservationsanslag synes mig icke välbetänt i något intresse, utan jag tror, att om man håller frågan öppen och erfarenheten under nästa år kan visa en brist eller ett öfverskott, då det kan vara tid att fastläsa denna siffra. Hade det varit fråga

Förändring af anslaget till bekläd- nad åt sjö- mans- och skeppsgosse- corpserna från förs- lagsanslag, högst till reservations- anslag.

om att göra detta anslag till ett rent förslagsanslag, skulle jag icke haft något deremot, men att nu göra det till ett reservationsanslag vill jag icke vara med om. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Ljungqvist: Den förste talaren erinrade om, att det icke var så länge sedan Riksdagen accepterade den nya termen *förslags- anslag, högst*. Under den nu snart tilländagångna diskussionen har en talare kommit fram med en ny öfversättning af detta moderna begrepp, nemligen *reservationsanslag för ett år*. Kongl. Maj:t tyckes mig hafva ställt saken mycket klarare och enklare än Utskottet, da Kongl. Maj:t begärt, att detta anslag måtte förändras till reservations- anslag, hvarföre jag med lugn kunnat anteckna mig såsom reservant, och anhåller derföre nu att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Tal- mannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till det förevarande momentet, dels ock afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nädiga framställning, gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på afslag derå och bifall till Kongl. Maj:ts framställning, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Grefve *Beck-Friis* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a. i 3:dje punkten af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Viinner Nej, afslår Kammarén momentet och bifaller hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—24.
Nej—55.

mom. b.

Herr Hederstjerna: Genom det beslut Kammarén nyss fattat, har Kammarén godkänt Kongl. Maj:ts proposition jemväl i denna punkt, hvarföre det nu föredragna mom. b. torde böra anses hafva förfallit.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet afslogs.

4:de och 5:te punkterna.

Biföllos.

6:te punkten.

*Anslag till
varfpolis i
Karlskrona.*

Friherre af Ugglas: Jag ämnar icke för min del yrka ändring i det slut, hvartill Utskottet kommit, ehuru jag får bekänna, att jag helst hade sett, om Utskottet bifallit Kongl. Maj:ts proposition, som är tillkommen på grund af en begäran af senast församlade revisorer, och då tycker jag att det är eget, att icke denna proposition kunnat af Utskottet bifallas. Emellertid gör det i själva saken ingenting, och jag ämnar derföre icke yrka någon ändring i Utskottets hemställan. Deremot har jag fäst min uppmärksamhet vid motiveringen, då jag här läser liksom en förebräelse från Utskottets sida att det visserligen vid flera tillfällen framhållits, att vid inrättande af en varfpolis antalet tjenstgörande båtsmän skulle minskas, men att oakadt i Karlskrona bevakningen vid varfvot redan 7 år varit bestridd af särskild polis och dessutom så väl der som vid Stockholms station blifvit vid varfven vidtagna flera förändringar, som skulle föranleda minskadt behof af arbetskrafter, likväl, så vidt Utskottet kunnat inhemta, någon inskränkning i båtsmansuppfordringen icke egt rum. Jag erkänner, att detta väckt min uppmärksamhet, då jag erinrar mig, att i den Kongl. proposition vid 1873 års riksdag, der varfpolisen först förekommer, Kongl. Maj:t hade tillkännagifvit, att den minskning i antalet af de på varfvot tjenstgörande båtsmän, som genom införandet af en varfpolis kunde ega rum, beräknades till något öfver 30 man. Jag tog då reda på förhållandet och jag kan från den säkraste källa vitsorda, att denna Utskottets uppgift hvilat på ett misstag. Långt ifrån att icke båtsmansuppfordringen vid Karlskrona minskats, förhåller det sig tvärtom så, att då denna uppfordring år 1872, eller samma år polisbevakningen inrättades, uppgick till 1,797 man, hade den fem år derefter nedgått till 1,643 man samt utgjorde 1878 1,625 man och 1879 1,562 man eller 235 man mindre än vid polisbevakningens införande. Hvarifrån Utskottet fått sin uppgift, att icke båtsmanskommendingarne minskats, kan jag icke fatta, och för min del vågar jag hemställa om, då ett sådant misstag blifvit uppvisadt, och jag tror mig kunna säga, att detta mitt påstående hvilat på fullt tillförlitlig grund, det kan vara i sin ordning, att Riksdagen frambär till Kongl. Maj:t en uppgift, som är uppenbart oriktig?

Jag hemställer derföre, om icke hela denna senare delen af motiveringen kan få uteslutas och, med detta uteslutande, Utskottets förslag i öfrigt godkännas.

Grefve Beck-Friis: I anledning af den siste talarens anmärkning ber jag få upplysa, att sedan den tiden då detta antal af båtsmän uppförades, 996 båtsmän blifvit satta på vakans och att de blifvit ersatta genom ett förökadt antal af matroser och skeppsgossar.

Anslag till
varfspoelis i
Karlskrona.
(Forts.)

När man nu närmare granskar denna siffra och deraf finner, att oaktadt båtsmanshållen blifvit så betydligt förminskade, minskningen i antalet uppfordrade båtsmän icke uppgår till fullt 200 man samt matroskompanierna uppgå till 600 å 800 man, kan man väl icke säga, att båtsmansuppfordringen blifvit minskad. Det kan således mycket väl försvaras hvad Utskottet sagt.

Friherre af Ugglas: Det är möjligt, att Utskottets yttrande kan försvaras, men då är det åtminstone icke väl skrifvet, ty då här står i oförtydbara ord, att *efter den tiden någon inskränkning i båtsmansuppfordringen icke egt rum*, kan jag icke finna detta kunna förklaras på annat sätt, än att båtsmansuppfordringen skulle vara lika stor nu som då, och då jag visat, att denna är 200 man mindre nu än då, tror jag icke att Utskottet uttryckt sig riktigt. Då det således visat sig, att Utskottets uppgift beror på ett misstag och dess uteslutande ur motiveringen icke inverkar på sjelfva saken, anser jag sådant vara bättre än att hålla på hvad som är origtigt.

Grefve Lagerberg: Jag får instämma med Friherre af Ugglas. Jag var icke heller inom Utskottet nöjd med motiveringen i denna del och fäste äfven uppmärksamheten på att densamma ej var riktigt. Förhållandet är också sådant, som Friherre af Ugglas nämnt, men då det uppfattades i Utskottet så, som Grefve Beck-Friis antydt och då detta yttrande icke inkommer i skrifvelsen till Kongl. Maj:t, ansåg man att det icke gjorde något, hvarföre det fick passera.

Grefve Beck-Friis: Det rätta uttrycket hade kanske varit *relativ inskränkning i uppfordringen af båtsmän*, ty om jag ersätter 996 båtsmän med matrosar, så hade uppfordringen icke behöft blifva så stor, som då jag icke hade dessa matrosar.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Friherre af Ugglas, att punkten skulle bifallas med uteslutande från motiveringen af den mening, som började med orden »Det har visserligen»; gjordes propositioner på dessa yrkanden samt besvarades med blandade ja och nej; hvaruppå och efter det proposition på bifall till punkten förnyats samt med ja och nej i blandning besvarats, Herr Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

7:de—13:de punkterna.

Biföllos.

Anmälades och bordlades följande ärenden, nemligen:

Stats-Utskottets Memorial N:o 18, med förslag till voteringspropositioner med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor, rörande anslagen under riksstatens Fjerde hufvudtitel;

samma Utskotts Utlåtande N:o 19, i anledning af väckt motion om understöd för anläggning af en båthamn vid fiskeläget Borstahusen i Rönnebergs härad af Malmöhus län;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11, i anledning af Första Kammararens återremiss af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 8, angående väckt förslag om förbud mot befordran med post af tidningar och tidskrifter, som innehålla lotteriannonser;

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om åtskilliga ändringar i bankoreglementet;

Andra Kammararens protokollsutdrag N:o 96, med delgifvande af Kammararens beslut:

1:o öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, i anledning af Grefve A. Pipers motion angående ändring i gällande stadganden om tiden för folkskolelärareplatsers af- och tillträädande; samt

2:o öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, i anledning af Herrar J. M. Svenssons, J. E. Johanssons och S. Anderssons motioner om förändrad röstberäkning vid val af folkskolelärare;

Första Kammararens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, i anledning af väckt förslag om förändrad lydelse af § 48 mom. 1 i Kongl. förordningen om fattigvården;

hvarefter beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herrar *Rylander* och *P. Olsson* under 14 dagar från den 12 och grefve *Mörner, Oscar*, under lika lång tid från den 15 i denna månad.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.